

ARNOUT DIRKSZ.

Een Verhaal uit den tijd der Hervorming,

DOOR

EDUARD,

SCHRIJVER VAN: „TOT IN DEN DOOD GETROUW“ ENZ.

's-GRAVENHAGE,
A. BERENDS.
1892.

HOOFDSTUK I.

Donkere dagen.

Het was tegen den avond van den 10^{den} Maart 1557, dat een eenvoudig gekleed man den weg opwandelde, die zich tusschen de kale weiden en akkers kronkelde, in de richting van het dorp Monikeree in Vlaanderen. Hij had straks van een zijner vrienden, met wien hij een ernstig gesprek had gevoerd, afscheid genomen en wandelde nu met zekeren en regelmatigen tred in de duisternis voortuit.

Een scherpe wind woei over de vlakte en een bijna ondoordringbare nevel, die bosch en veld omhulde, onttrok den geheelen omtrek aan het gezicht van den man, die in diep gepeins zich voortspoedde. Hij hoopte nog voor den donker de herberg van Joost Hendriksz te bereiken, te meer, daar het luchtruim met loodzwarte wolken overdekt was en er gedurende de laatste minuten een fijne regen begon te vallen.

Op grooten afstand van het voetpad drong hier en daar een lichtstraal naar buiten, welk schijnsel uit de boerenwoningen kwam, waar men reeds het avondeten had genuttigd en zich gereed maakte in den slaap de vermoeyenissen van den arbeid en de onrust des harten te vergeten.

En wel was er in dien veelbewogen tijd reden tot bezorgdheid. Er heerschte groote ontsteltenis in het land en vele gemoederen vroegen zich vol angst af, wat de toekomst hen zou brengen.

Filips II was in het jaar 1555 zijn vader opgevolgd en hoewel hij, bij de aanvaarding van het bewind, gezworen had, voor zijn volk te zullen doen, wat een goed en rechtvaardig vorst van rechtswege verplicht is, werd het beruchte plakkaat van 1550, door Karel V afgekondigd, terstond hernieuwd, verscherpt en ernstig in werking gebracht. Zoo hoopte „de goedertieren Heer des lands” met verdubbelde gestrengheid den gruwel der ketterij te keeren en de Hervorming met wortel en tak uit te roeien.

Met de plakkaaten was ook tevens de Inquisitie hier te lande ingevoerd, die op de vreeselijkste wijze heeft gewoed tegen allen, die besmet waren met „de dwalingen, door Luther in de wereld gebracht.” Geestelijke rechters, wier macht van uitgestreken omvang was, stond het vrij, alle verdachte personen, zonder aanzien van stand en rang, voor zich te dagen en te straffen, zoo zij de gevloekte „nije leere” hadden omhelsd.

De wereldlijke rechters waren gehouden den inquisiteurs

de meest mogelijke hulp te bieden „tot welstand der zielen en tot meerdere eere Gods.”

Galg en strop, vuur en zwaard bedreigden deze arme gewesten. De grootste gruwelen werden door de geloofsrechters schaamteloos bedreven en vele getrouwe getuigen werden de eere waardig gekeurd, de martelaarskroon te beërven. De machtigen der aarde bonden den strijd aan tegen de Gemeente des Heeren, die zich hield aan het onbedriegelijk Woord van God. Niemand was langer zijn leven zeker en treurig zag het er uit voor de belijders der gereformeerde religie, die liever lijf en goed ten offer wilden brengen, dan zich krommen onder het juk, dat Rome hen op de schouders wilde leggen.

De gehoorzame zonen der kerk peinsden als om strijd op middelen ter marteling en foltering, maar het bloed der martelaren bleek het zaad der kerk te zijn. De belijders der nije leere hielden in gedachtenis, dat de dienaars van Filips het lichaam wel, maar de ziel niet konden dooden. Zij wekten elkander op, om zich door niets van den Heere te laten aftrekken en getrouw te zijn tot in den dood.

„Laet u lichten schijnen claer
Al voor de Werelt openbaar,
Als ghy sult staen
Al voor de wreede Tyrannen' daer,
U oordeel t' ontfaen.

Blijft totten eynde volstandich sijn,
Soo sal 't gheloove behouden zijn,
Bidt ende waect'....

Zoo vermaanden zij elkander en de Heere maakte hen getrouw. De gang naar den brandstapel was de triomftocht voor den wakkeren strijder, die begeerde om ontbonden te worden en met Christus te zijn en van het lijden dezès tegenwoordigen tijds overgebracht te worden tot de onvergèlijkèlijk schoone heerlijkheid, die hem zou geopenbaard worden. Roemende in de verdrukking en juichende tot den laatsten snik, bezegelden zij met hun leven de belijdenis des Evangelies en werd 's Heeren kracht in hunne zwakheid volbracht.

De man, dien wij op den weg naar Monikeree zagen wandelen, was door Gods genade de „nije leere” van harte toegedaan en een dier oprechte discipelen des Heeren, die met de grootste blijmoedigheid rekenschap kunnen geven van de hope, die in hen is. Hoewel hij slechts een eenvoudig burger was, zag ook hij zijn leven bedreigd door het zwaard, dat alle ketters in dien banger tijd boven het hoofd hing. Toch geloofde hij, dat de Heere met hem zou zijn en slechts over hem zou beschikken, wat tot heil zijner ziel kon strekken.

Hij wist, dat zijne vijanden hem sinds lang hadden gezocht en gaarne zijn bloed wilden zien vloeien. Om niet in hunne handen te vallen, had hij eenigen tijd geleden zijne woonplaats verlaten en was naar Emden, de herberg der ballingen, gevlucht, om daar onder de broederen den Heere

naar den eisch van zijn Woord te dienen. Hij voelde zich evenwel gedrongen om zijne beproefde geloofsgenooten in Vlaanderen in het geloof te versterken en hen de blijde boodschap des heils te brengen. Reeds had hij enkele weken lang met aandrang getuigd van Hem, die armen en ellendigen noodigt tot den overvloedigen schat zijner liefde en die het vriendelijk licht zijner genade glansrijk doet lichten, wanneer alles donker en alles tegen schijnt. Den dwalenden had hij den eenigen weg des behouds gewezen, de bedroefden getroost en hun het oog doen richten op Hem, die in de diepte der verbrijzeling de zon der gerechtigheid doet opgaan. Ook dezen dag had hij met vrijmoedigheid gesproken van de gewilligheid des Heeren om hen zalig te maken, die van ganscher harte, met al hun nood en zorg, tot Jezus de toevlucht nemen, om in zijn bloed van hunne zonden gewassen en gereinigd te worden.

Uit zijn hart klom de bede op, dat God het uitgestrooide zaad met zijnen onmisbaren zegen wilde bedauwen, opdat velen gebracht mochten worden tot den troon der genade, om barmhartigheid te verkrijgen en geholpen te worden ter bekwaamer tijd.

„Gij, o Heere,” fluisterde hij, „zult mij leiden naar uw raad. Het is mij eene eere smaadheid te mogen dragen om Uws naams wille. Een hemelsche troon en kroon is immers hen bereid, die hier door vele verdrukkingen moeten ingaan in uw koninkrijk, om daar als koningen en priesters te heerschen in alle eeuwigheid. Gij hebt mij tot op dezen dag

genadiglijk bewaard en Gij zult mij gewis ook verder nabij zijn en blijven."

„Jammer," ging hij na enkele oogenblikken voort, „dat nog zoo velen verzonken liggen in dwaling en bijgeloof. O, dat het den Heere, die zich onzer heeft ontfermd, mocht behagen, allen, die nog in diepe duisternis rondtasten, te roepen tot de heerlijke vrijheid der kinderen Gods.

„Hoe vreeselijk zullen zij teleurgesteld worden, die met het vaste vertrouwen op het woord der priesters en de absolutie, door een zondig mensch verleend, den dood tegemoet gaan. Mijn ziele schreit, wanneer ik bedenk, hoe de geestelijken, die zich getrouwe herders der kudde moesten betoonen, het vervolgen en uitroeien der gereformeerden een Gode welgevallig werk durven noemen.

„Eens zal de Heere het bloed zijner kinderen van hunne hand eischen en vreeselijk zal het voor hen wezen te verschijnen voor den rechterstoel van den levenden God, die rechtvaardig oordeelt.

„God zal gewisselijk het klagen zijner gunstgenooten hooren. De Satan zal de overwinning niet behalen, want de Heere heeft gezegd: De poorten der hel zullen mijne gemeente niet overweldigen, en de vervolging zal dan ook dienstbaar zijn om ons te louteren en de kerk eene gezegende uitbreiding te geven.

„Kon de misleide menigte slechts de Heilige Schriftuur onderzoeken, om 's Heeren wil uit die zuivere bron te leeren kennen, dan zou . . . maar laat mij zwijgen, want ginds zie ik het licht uit de herberg van Joost Hendriksz., een man,

die nog in de strikken van Rome verward zit, maar tevens een vijand van de onmenselijke wreedheid, waaraan de dienaren van het Heilig Officie zich schuldig maken. Wellicht zal ik met hem nog een enkel woord kunnen spreken, hoewel voorzichtigheid noodig is."

HOOFDSTUK II.

Een ernstig gesprek.

De vreemdeling was de deur genaderd, opende die en trad binnen. Hij stond thans in eene hooge gelagkamer, voorzien van houten banken en hier en daar van een klap-tafel, waaraan de gasten konden plaats nemen en hun kan bier drinken. Langs de muren waren enkele vaten geplaatst, die, bij gebrek aan stoelen of banken, een eenigszins minder welkome zitplaats aanboden. Aan de zoldering hing een ijzeren lamp met drie groote pitten, die een walmend licht gaven, terwijl aan de witte wanden houten wandluchters bevestigd waren, waarop vetkaarsen waren gestoken, die hun rosachtigen gloed door het vertrek wierpen. Op den grooten haard brandden enkele blokken hout, wier flikkerend schijnsel allerlei grillige figuren vormde.

Hendriksz zat bij het vuur en had zijn bezoeker reeds opgemerkt. Deze was een man van ongeveer veertig jaren met een ernstig en kalm gelaat. Aan zijne kleeding was

duidelijk merkbaar, dat hij niet tot den gegoeden stand behoorde. Zijn kousen, broek en wambuis waren van eene grove stof, terwijl hij een korten mantel droeg, dien hij had dichtgeknoopt om zich tegen den invloed van het ruwe weder te beschutten. Een breedgerande hoed diende hem tot hoofddeksel.

Zijn voorkomen maakte een gunstigen indruk en hoewel zijn blik ernstig was, teekende hij toch die blijmoedigheid, welke het deel is van allen, die verzoening hebben gevonden door het bloed des kruizes. Zijne blauwe oogen straalden van inwendige blijdschap, maar toch vertoonde zijn voorhoofd hier en daar een donkeren rimpel, die er van getuigde, dat het lijden dezer wereld hem niet was gespaard gebleven.

Hij groette den herbergier vriendelijk en naar den haard tredende, gespte hij meteen een lederen riem los en plaatste toen het pak, dat hij op den rug droeg, naast zich op den grond. Met een enkelen blik had hij zich overtuigd, dat hij de eenige gast was, daar de burgers wegens de heerschende koude tehuis waren gebleven om bij vrouw en kinderen den avond door te brengen.

„Kunt gij mij een goed nachtverblijf aanbieden?” vroeg de reiziger op minzamen toon.

„Wel zeker, mijn vriend,” antwoordde de waard, die zijn gast een stoel aanbood. „Zet u neder bij den haard. Ik zal het vuur wat oprakelen, want gij schijnt een verren weg afgelegd te hebben en zult zeker niets liever doen,

dan u enkele oogenblikken te verwarmen. En ongetwijfeld zult gij een kroes bier of een beker goeden wijn niet vermaden."

"'k Heb van dat alles niets noodig," zeide de vreemdeling minzaam. „Laat uw vuur maar gerust uitgaan, want ik heb alleen behoefte aan rust. Gij zult mij derhalve een dienst bewijzen door mij liefst terstond mijn slaappleats aan te wijzen."

"Gij wilt toch zeker niet met eene ledige maag uw legerstede opzoeken?" vroeg de waard eenigszins teleurgesteld.

"Nee, mijn vriend, maar ik heb onderweg reeds genoeg gegeten, zoodat ik niets zal gebruiken."

"Dat is iets anders," sprak Joost Hendriksz, „want zonder een goed maal gedaan te hebben, zoudt gij zeker een onrustigen nacht doorbrengen. Moet ge nog ver weg, of zijt ge wellicht door de duisternis aan het dwalen geraakt, dat ge nog zoo laat komt aanzetten?"

"Verdwaald ben ik niet," antwoordde de reiziger, terwijl hij op een stoel plaats nam, „want ik ken al de wegen in Vlaanderen zoo goed als gij uw pater-noster. Mijn weg voert naar Brugge, waar ik zeker al had kunnen zijn, als ik heden avond niet tot tweemaal toe was opgehouden."

"Dat is niet aangenaam," vervolgde de herbergier, die blijde was, dat zijn bezoeker naast hem had plaats genomen, „en wat was daarvan de reden?"

De gast antwoordde niet, maar staarde peinzend in het vuur.

„Nu, dat zijn ook uw eigen zaken," sprak de eerste weer, als om zijn vrijpostigheid te vergoelijken, „zoo het u echter lust, deel ik u het laatste nieuws uit het dorp mede."

De aangesprokene schudde het hoofd.

„Zwijg daar maar over," zeide hij. „Dat nieuws zal wel hierop neerkomen, dat er ergens een klooster wordt vergroot, of weder een reliquie is ontdekt, die van allerlei kwalen kan genezen. Arme menschen, die zich door de priesters laten misleiden en een slaafschen eerbied hebben voor alles, wat slechts in een reuke van heiligheid staat."

„Gij schijnt niet bijzonder veel met de dienaren der kerk op te hebben," antwoordde de waard, die een onderzoeken-blik op den man wierp.

„En dat niet zonder reden," hernam de ander vrijmoedig. „De priesters behooren de menschen niet bezig te houden met allerlei dingen, die tot niets nut zijn. Zij moeten het volk een antwoord geven op de vraag: „Wat moeten wij doen om zalig te worden?"

„Maar dat doen zij immers," wierp de waard tegen.

„Gij dwaalt, mijn goede man. De monniken verkondigen geen evangelieleer, zooals die door Christus en de Apostelen werd gepredikt, maar menschelijke leeringen, grove dwalingen en valsche fabelen. Dagelijks sterven er velen, die, vertrouwend op hun dwaalleer, de eeuwigheid ingaan. Vreeselijk zal het hun eenmaal zijn, als zij voor Jezus' rechterstoel zullen staan en zij het verantwoorden moeten,

waarom zij het Woord des Levens verduisterd hebben.”

„Bij de Heilige Maagd,” mompelde Hendriksz, „gij zijt een aanhanger der nije leere. Gelukkig voor u, dat ik geen dienaar van het Heilig Officie ben, want dan zou ik u voor deze woorden zwaar kunnen doen boeten.”

„Ter wille van het geloof, dat ik belijd en den Heere, dien ik verkondig,” ging de vreemdeling voort, „zou ik dien smaad met vreugde aanvaarden, want de wet des koninkrijks is ten allen tijde, dat die godzalig willen leven vervolgd zullen worden. De priesters trachten u van het Woord Gods af te trekken en in hunne jammerlijke verblindings voeren zij de zielen tot het eeuwige verderf.

„Wij hebben ons te houden aan het Woord van God, want het menschelijk woord is feilbaar en kan dwalen, maar Gods Woord alleen niet. En dat Woord leert ons, dat er maar één Zaligmaker is, namelijk onze Heere Jezus Christus, die in de wereld is gekomen om zondaren zalig te maken. Zijn bloed alleen reinigt van alle zonden. Ons hart moet vernieuwd worden door den Heiligen Geest, want zonder wedergeboorte zal niemand het koninkrijk der hemelen binnen gaan, sprak de Heere Jezus.”

„De Heilige Maagd vergeve het mij, dat ik u niet verbied om te zwijgen,” sprak de herbergier luid, terwijl hij een afwijzend gebaar maakte, „God wil door boetedoeningen en kastijdingen verzoend worden.”

„Christus spreekt: Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u ruste geven. Er is slechts

één weg om zalig te worden en dat is het geloof in Hem, want geen aflaten, goede werken of iets anders kunnen ons den hemel openen en ruste geven aan het hart.

„De Heere alleen is eene zekere toevlucht. Indien onze zonden ons benauwen, mogen wij tot Jezus Christus gaan als onzen eenigen Middelaar, tot Wien wij ons getroost in elken nood kunnen wenden, want Hij roept ons toe: Die tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen, en ook: Die in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis. Die zijn woord hoort en in Hem gelooft, wil Hij zijnen vrede en zijn heil deelachtig maken. Alleen in den Heere Jezus, in zijn dierbaar bloed en niet door een der heiligen, hoe vroom en godvruchtig zij ook hebben geleefd; niet door onze werken, die voor God zijn als een wegwerpelijk kleed, maar in Hem alléén, die aan het kruis voor ons wilde sterven, kunnen wij vrede vinden.”

De waard had zwijgend toegelisterd en hield zijne oogen onafgewend op den man gevestigd, wiens gelaat van vrede blonk en de verzekering gaf, dat hij rust had gevonden in den Heere zijnen God.

„Gij tracht mijn geloof in de leer der moederkerk te ondermijnen,” fluisterde Hendriksz, „en mij tot afval te verleiden. Uwe woorden treffen mij evenwel en geven mij meer troost dan het prevelen der gebeden, die de priesters ons voorschrijven. Maar toch, zoudt gij het beter weten dan de mannen, die hun leven aan den dienst van God gewijd hebben? Vermeest gij u het woord des Heeren uit te leggen?”

„Het bevel des Heeren luidt: Onderzoekt de Schriften, want die zijn het, die van Mij getuigen. Dit heeft Hij zelf gezegd, omdat Gods woord bestemd is ons de zaligheid te openbaren.

„De Heere bedreigt ons met vreeselijke straffen, wanneer wij zijn woord verwerpen. Hij zal met vlammen en vuur wraak doen over degenen, die God niet kennen en over degenen, die het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn. Daarom is het eene ernstige dwaling, dat de geestelijken het volk het Woord Gods onthouden. De arme verblinden kennen echter den Heere Jezus niet. Zij buigen liever voor levenlooze beelden en roepen Maria en de heiligen aan, in plaats van troost te zoeken bij Hem, die alleen machtig is ons uit het geweld des duivels te verlossen. De Schrift zegt toch: die den Zoon van God ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op Hem.”

„Dat zijn ernstige woorden,” sprak de herbergier, „en ik bewonder uwe vrijmoedigheid, die u zoo doet spreken. Gij maakt u evenwel schuldig aan het verkrachten van des Konings gebod en ik vrees, dat gij spoedig met het geestelijk gerecht zult kennis maken, dat u ongetwijfeld met den dood zal straffen.”

„Waar wij moeten kiezen tusschen de bevelen des Heeren en de geboden der menschen,” vervolgde de reiziger ernstig, „daar hebben wij de eerste te achten en te gehoorzamen en ons niet verder over de gevolgen te bekommeren. Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den men-

schen. Er staat geschreven: „Vreest niet voor degenen, die het lichaam dooden, en daarna niet meer kunnen doen. Maar Ik zal u toonen, wien gij vreezen zult; vreest Dien, die, nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, vreest Dien”.

Hendriksz maakte geen tegenwerpingen.

„Is er dan bij niemand anders rust te vinden?” vroeg hij op belangstellenden toon.

„Alleen de genade des Heilands vermag ons te redden,” antwoordde de ander, „en ieder verslagen zondaar, hoewel hij niets heeft te brengen dan zonden en ongerechtigheid, mag vrijelijk tot Hem gaan. De Heere Jezus staat met uitgebreide armen en noodigt elk, die naar vrede dorst, tot Hem te komen, daar Hij hem het hoogste heil wil schenken. Er is geen tusschenpersoon noodig tusschen Hem en onze ziel. Zijn harte wordt niet door heiligen en voorsprekers voor ons ontsloten, daar het brandt van mededoogen over ieder, die zich aan zijne voeten werpt. Hij is een volkomen Zaligmaker en elk, die tot Hem vlucht en op Hem steunt, zal gewisselijk behouden worden. Zonder de verzekering van de vergeving onzer schuld, gaan wij een eeuwig verderf te gemoet. Hoe heerlijk dan, dat de Heere ook u tot Zich roept; dat Hij spreekt: Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol. Die zijne zonden belijdt, zal barmhartigheid verkrijgen. Worstel dan met den Heere en laat Hem niet gaan, eer

Arn. Dirksz.

2

Hij u heeft gezegend, want, die Hem in den nood aanroepen, zal Hij de blijken zijner gunst doen aanschouwen. Hij doet, zegt Gods woord, ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden, want zoo hoog de hemel is boven de aarde, is zijne goedertierenheid geweldig over degenen, die Hem vreezen.

„Zoo ver het oosten is van het westen, zoo ver doet Hij onze overtredingen van ons. Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vreezen.”

„Zijn dat woorden uit het gevreesde kettersche boek,” vroeg de herbergier, „waarvan de priesters zeggen, dat het ons ten verderve voert?”

„Ja, mijn vriend, zoo spreekt het woord Gods, dat de verblinde priesters verwerpen, omdat zij het niet kennen. Het woord des Heeren is mij een licht op mijn pad en mijn harte hongert er naar, meer dan naar de spijze, die het lichaam voedt.”

„Zeg mij, bezit gij dat boek?” fluisterde Hendriksz zijn gast in het oor, terwijl hij dezen scherp in de oogen zag.

„Waartoe vraagt gij mij dit?” sprak de ander.

„Omdat ik het dan gaarne van u zou koopen, daar ik zelf wil onderzoeken, of deze dingen zijn, zooals gij ze mij hebt medegedeeld.”

Een glans van vreugde verspreidde zich over het ernstige gelaat van den vreemdeling en de hand diep in zijn wambuis stekende, haalde hij een klein boekje te voorschijn.

„Ziedaar,” sprak hij zacht, terwijl hij het kostbaar kleinood aan Hendriksz overreikte, „een Nieuw-Testament. Neem het aan tot een gedachtenis en lees het met een heilbegeerig en biddend hart. Het worde u boven alles dierbaar en doe u den eenigen weg ter zaligheid vinden.

„Die God, die ons Zijne groote barmhartigheid heeft beezen, niettegenstaande wij snoode zondaars zijn, welke dagelijks zijne heilige geboden overtreden, vergeve ook u om Christus wil uwe zonden en schenke u den Heiligen Geest, die alleen in staat is ons in alle waarheid te leiden. Hij moge u bewaren van alle kwaad en u zegenen om zijns Zoons wille.”

„Heb dank voor uwe goedheid,” zeide Hendriksz. „Nooit zal ik uwe woorden vergeten, die vrij wat beter zijn, dan al hetgeen de priesters mij ooit hebben geleerd.”

Hij drukte zijnen gast vriendelijk de hand en daar deze opstond om zijn slaapvertrek op te zoeken, ging Hendriksz hem voor naar het aangrenzende kamertje.

„Wil ik uw pak dragen?” vroeg de herbergier.

„Doe geen moeite,” antwoordde de vreemdeling, die de zak reeds terhand had genomen. „Ik zal er zelf wel voor zorgen.”

„Dat pak schijnt nog al zwaar te zijn,” vervolgde de waard.

„Geen wonder, er zitten ook kostbare zaken in,” ging de ander voort.

„Zeker goud of zilver?”

„Nee, maar toch zaken, wier waarde oneindig hooger is dan goud en robijnen.”

Hendriksz zweeg. Hij begon te begrijpen, waarop de man doelde en daar hij dezen niet in verlegenheid wilde brengen, nam hij afscheid van hem, nadat hij hem een gerusten nacht had toegewenscht.

Weinig vermoedde hij, welke donkere wolken zich boven het hoofd van den reiziger samenpakten.

Eenige oogenblikken later werd Hendriksz' aandacht getrokken door een stem, die de stilte verbrak. De vreemdeling scheen nog niet ingeslapen te zijn, maar op luiden toon met iemand te spreken. Zonder eenig gedruisch te maken ging de waard naar boven en behoedzaam voortgaande, kwam hij aan de deur, die toegang tot de slaapkamer verleende.

Hij zag door het sleutelgat en merkte tot zijn niet geringe verbazing op, dat de man op den vloer lag neergesneeld, terwijl hij smeekend het hoofd omhoog hief en zijn handen gevouwen had tot het gebed.

„Heere, mijn God,” klonk het van zijne lippen, „op U betrouw ik, verlos mij van al mijne vijanden en red mij. Gij zijt mijn licht en mijn heil, voor wien zou ik vreezen? Gij zijt mijn levenskracht, voor wien zou ik vervaard zijn? Verberg uw aangezicht niet van mij, weer uwen knecht niet af in toorn. Geef mij niet over in de begeerte mijner tegenpartijders. Hoor, Heere! mijne stem, als ik roep.”

't Was enkele oogenblikken stil. Het hart van den herbergier klopte hoorbaar. Zou hij zich verwijderen? Maar weer drong de klank van zacht uitgesproken woorden hem

in het oor en met ingehouden adem bleef hij staan luisteren.

„Gij, o Heere,” klonk het, „hebt mij mijne ellende leeren kennen en uwe genade op wonderbare wijze aan mij verheerlijkt. Door het ontdekkend licht des Heiligen Geestes mocht ik mij in mijne ware gedaante zien en tot U vluchten om hulp en troost. Gij hebt U over mij op het ootmoedig gebed ontfermd, zoodat ik U heb leeren kennen als den eenigen Middelaar Gods en der menschen, Heere Jezus Christus, die door uwe gerechtigheid eene eeuwige verlossing hebt teweeg gebracht. Zoo hebt Gij mij uit de duisternis der zonde getrokken en gebracht tot uw wonderbaar licht en nu mag ik gelooven, dat er geene verdoemenis is voor degenen, die u kennen als hun deel voor tijd en eeuwigheid beide.

„Heere, ik weet, dat Gij mij altijd gadeslaat. Te midden der vervolging ben ik er zeker van, dat geen haar van mijn hoofd zal vallen zonder den wil des Vaders, wiens alziend oog mij overal aanschouwt. Gij legert u rondom degenen, die U vreezen. Hoor het geroep van het verdrukte volk, opdat velen in U hun heil en eer, de rots hunner sterkte en hun zekere toevlucht mogen vinden. Doe het licht des evangelies alom doorbreken en breng de diep in onkunde en zonde verzonken schare tot het ware geloof in uwe zoenverdiensten; wil U aan haar bekend maken als den eenigen Zaligmaker, die in de wereld zijt gekomen om ons te verlossen van het eeuwig verderf.

„Gij, o Heere, weet welke gevaren mij dreigen. Versterk

dan uwen dienstknecht en geef, dat hij met vrijmoedigheid moge getuigen van het heil, dat er in uw dienst wordt genoten. Leid ons allen naar uw welbehagen en doe uw koninkrijk komen, opdat uw Naam door allen gekend en verheerlijkt moge worden."

„Amen," fluisterde Hendriksz, onwillekeurig getroffen door deze vurige smeeking, met van aandoening trillende stem uitgesproken.

De tranen vulden zijne oogen en diep ontroerd sloop hij ongemerkt weder naar beneden.

DERDE HOOFDSTUK.

De dienaars van het heilig officie.

Een zware slag op de deur stoorde den herbergier plotseling in zijne overpeinzingen.

„Doe open", riep een forsche stem.

Snel voldeed Hendriksz aan dit verzoek en een monnik, vergezeld van drie gewapende dienaren, trad het vertrek binnen.

De waard groette eerbiedig, toen hij den geestelijke voor zich zag. Deze scheen het evenwel de moeite niet waard te rekenen zich met den herbergier in te laten en sprak op hoogen toon:

„Breng ons wat wijn en brood en liefst een goed stuk vleesch of gevogelte er bij, als gij dat hebt."

De waard glimlachte.

„Brood heb ik genoeg," antwoordde hij, „en een flesch

goeden wijn ook, maar vleesch en gebraden hoenders kan ik u niet beschikken, daar onze eerbare burgers nooit zoo iets bestellen en voornamelijk gasten zooals uw Eerwaarde komen hier bijna nooit."

"Dat kan wel zijn," sprak de eerste weder. "Geef ons in elk geval het beste, wat gij voorhanden hebt, want wij hebben honger en dorst."

Enkele minuten later zat het viertal rondom de witschuurde tafel en deed zich aan het eenvoudig maal te goed. De monnik vergat niet daarbij een goed gebruik van de kruik wijn te maken, die hem bijzonder best scheen te smaken.

"Wij zullen dien onbeschaamden dief wel meester worden," lachte hij vergenoegd. "Wat zal hij verschrikt opzien, als de dienaren van het heilig Officie hem in verzekerde bewaring nemen. 't Is ongetwijfeld een ketter, die deze heiligschennis heeft bedreven, want een gehoorzame zoon der kerk heeft te veel eerbied voor God, dan dat hij tot zulk een gruwel daad in staat zou zijn. Sedert die verwenschte, nieuwe leer ook in Vlaanderen is doorgedrongen, loopt de alleenzaligmakende kerk gevaar van geheel uitgeroeid te worden, tenzij de ketterij met wortel en tak worde uitgegraven".

"Onze genadige Heer Filips zal de vijanden der kerk wel weten te bedwingen", zeide een der dienaren trotsch. "Met galg en strop, vuur en zwaard moeten de afvalligen worden bedreigd."

De oogen van den monnik gloeiden van een somber vuur. Hij behoorde mede tot die ongelukkigen, die den Heere een

dienst meenden te doen door hen te plagen en te vervolgen, die Hem dienden naar zijn Woord en in zijne wegen wenschten te wandelen.

"Door gestrenge en geduchte straffen zal de Koning de opstandelingen tuchtigen," vervolgde hij haastig en in zijn heiligen ijver allen ter dood verwijzen, die zich schuldig maken aan het overtreden van zijne geboden. Verdelgd moeten worden allen, die ons tegenstaan, gelijk de Schrift zegt: „Ik haat ze met een wreveligen haat, tot vijanden zijn zij mij geworden."

"Titelman, de ijverige geloofsrechter, die geheel alleen Vlaanderen afrijdt, verspreidt de grootste ontzetting onder de aanhangers der nieuwe leer en weet de fijnste martelingen voor zijn gevangenen uit te denken. De pijnbank en de brandstapel zullen velen wel zooveel ontzag inboezemen, dat zij spoedig vol berouw terugkeeren. Wat zegt gij er van, mannen?"

De gehoorzame dienaren der Kerk knikten bevestigend, alleen de herbergier gaf geen enkel teeken van instemming, daar hij den man, die er steeds een onmenscheijk genoegen in vond anderen te beangstigen en te kwellen, niet anders dan met afkeer kon aanhooren.

"Hoe denkt gij over deze dingen?" vroeg de priester, zich tot Hendriksz wendende, terwijl hij zijn glurend oog op diens gelaat gevestigd hield.

"Ik meen," antwoordde deze kalm, "dat der zielen zaligheid van des Konings onderzaten niet bevorderd zal worden

door het verbranden en onthalzen van hen, die de leer der kerk gewetenshalve niet opvolgen. 't Is immers beter een mensch te behouden dan te verderven."

„Indien ik niet wist", hernam de monnik barsch, „dat gij de leer van den afvalligen Luther tegenstaat, zou ik vreezen, dat ook gij u door de gevloekte ketterij hebt laten medesleepen. Smeek daarom de Heilige Maagd ootmoedig om vergeving voor de lasterlijke woorden, die gij gesproken hebt, daar gij anders met de gewijde vierschaar zult kennis maken." De waard boog het hoofd en hield met moeite een snijdend antwoord terug, maar begrijpende, dat dit hem wellicht in niet geringe verlegenheid kon brengen, zweeg hij en riep zich de veel heerlijker dingen in het geheugen terug, waarmede zijn gast hem had bezig gehouden.

Was dat nu een dienaar der kerk, die geen bloed vergiet? Hoe beschamend was zijn gedrag tegenover dat van den eenvoudigen man, die den Heere vreesde en wiens lust het was van zijn heerlijken dienst te getuigen. Wanneer het geestelijk gerecht eens wist, welk een ketter zich hier op-hield, dan zou het gewis niet aarzelen een onschuldige ter meerdere eere Gods van het leven te berooven. Maar hij zou zwijgen.

De stem van den geestelijke deed hem opzien.

„Hebt gij dezen avond geen gasten?" begon hij, nadat zijn scherpe blik te vergeefs de ruime gelagkamer had doorzocht.

„Neen," zeide Hendriksz.

„En toch is er, naar ons werd meegedeeld, ongeveer een

uur geleden, iemand de herberg binnentreden, Was het man, of eene vrouw?"

„Een man," sprak de herbergier kortaf.

„Kendet gij dien man en hoe zag hij er uit?" vroeg de monnik met den blik van een speurhond.

't Was een vreemdeling," haastte zich Hendriksz te antwoorden, die gaarne gewild had, dat de bemoeizieke monnik een ander onderwerp had aangeroerd. „Een man van een ernstig voorkomen, blijkbaar een reizend koopman, die . . .

„Droeg hij dan een pak op den rug?" vroeg de geestelijke snel.

„Dat is wel mogelijk, eerwaarde vader," hernam de waard. „Moet u dien man spreken?"

„Denkelijk wel," grijnsde de monnik en in zichzelf sprekend ging hij voort: Bij den heiligen Petrus, de vos is in den strik geloopt. „Heeft die vreemdeling reeds de rust opgezocht?" vroeg hij weer.

Hendriksz knikte toestemmend.

„Goed", voegde hij er halfvloedig aan toe en zich tot de dienaren der inquisitie wendende, zeide hij: „Wij zullen ons overtuigen, of wij ons niet hebben bedrogen. Bij het geringste verdachte teken nemen wij hem krachtens onze volmacht gevangen en voeren hem naar Brugge, waar ze hem wel verder tot bekentenis zullen brengen."

„Wat is er dan gebeurd?" vroeg de waard onthutst. „Is er een misdaad gepleegd?"

„Ja een ontzettende misdaad. Een onbeschaamde booswicht

heeft uit de Kerk te Brugge een aantal gouden en zilveren sieraden gestolen, benevens enkele kostbare gewaden van de Moeder Gods en de heiligen. Zulk een ongehoorde gruwel-daad roept om wrake over den vermetelen boef, die, wanneer het ons gelukt hem te vinden, met den wreedsten dood zal worden gestraft."

"En hebben de heiligen zich dien smaad laten aandoen, zonder zich op dien vermaledijden ketter te wreken?" vroeg Hendriksz op langzamen toon.

De monnik antwoordde niet, daar deze vraag hem niet weinig in het nauw bracht.

"De toorn des hemels zal den schelm verpletteren," riep hij toornig. "Wij zullen hem gevangen nemen, voordat hij zich uit de voeten kan maken. Ga ons voor!"

Op aanwijzing van den verschrikten waard, klom de monnik zoo behoedzaam mogelijk de trap op en bevond zich spoedig in de nabijheid van den vreemdeling, die in een gerusten slaap lag verzonken. Bij het schemerlicht eener kleine lamp ontdekte de speurhond aan het voeteneinde van het ledikant terstond het pak, waarnaar hij begeerig de handen uitstreckte. Hij hief het omhoog en een zegevierende glimlach kwam op zijn gelaat.

"'t Is zwaar," mompelde hij, "en zal ongetwijfeld de gestolen kostbaarheden bevatten."

Hij spoodde zich weer naar zijne handlangers en nu ontstond er eene drukke woordenwisseling tusschen hen, daar de dienaren niet te bewegen waren om den man in dit late

uur gevangen te nemen, wyl zij hem dan nog noodzakelijk naar Brugge moesten vervoeren. Eindelijk werd er besloten, dat men den morgen zou afwachten, terwijl de dienaren zorg zouden dragen, dat de reiziger niet kon ontsnappen.

Toen de zon haar eerste stralen in het kleine kamertje wierp en de vreemdeling den Heere dankte voor zijne goddelijke bewaring en hulp, drongen de mannen der wet naar binnen. De monnik trad naar voren.

"In naam van het heilig Officie," riep hij, "neem ik u gevangen," en aanstonds werden den gast de handen geboeid.

De man beefde een oogenblik, zijn gelaat werd bleek, maar toen zich herstellende, vroeg hij kalm: "Waarom berooft gij mij van mijne vrijheid? Ik ben mij niet bewust iets te hebben misdreven."

"Gij liegt", schreeuwde de geestelijke. "Gij hebt het altaar te Brugge van alle goud en edelgesteenten beroofd en die schatten . . .

"Zijn niet in mijn bezit," viel de reiziger hem in de rede. "Er moet hier eene vergissing in het spel zijn. Mijn naam is Arnout Dirksz en ruim een jaar ben ik voor zaken op reis geweest en heb al dien tijd Brugge niet bezocht. Mijn weg voerde nu juist daarheen en ik zou er reeds gisteren zijn aangekomen, indien ik door het weder niet gedwongen ware geworden hier mijn nachtverblijf te zoeken. Ik ben derhalve onschuldig en kan u dit duidelijk genoeg bewijzen."

"Zwijg," snauwde de aanvoerder barsch. "Wij zullen aan de rechters overlaten uw zaak te onderzoeken. Wee u, zoo

gij u niet kunt zuiveren van de zware verdenking, die op u rust."

Arnout Dirksz zweeg. In stilte verhief hij zijn hart tot Hem, die de zijnen kan beschermen in de ure des gevaars en zijne kracht in hunne zwakheid wil volbrengen.

De herbergier fluisterde hem enkele moedgevende woorden in en als een misdadiger werd hij nu tussehen de gerechtsdienaars in naar Brugge geleid. Daar aangekomen, werd de getrouwe discipel des Heeren in den kerker geworpen, waar hij spoedig moest ervaren, dat zijn lijden om Christus' wil een aanvang had genomen.

VIERDE HOOFDSTUK.

De goede belijdenis.

Den volgenden morgen wierp de zon hare purperen stralen op den kerker te Brugge. Het liefelijk licht viel evenwel slechts spaarzaam door de nauwe luchtgaten, die van ijzeren tralieën waren voorzien en verhielden voor enkele oogeblikken de sombere eel, waarin Arnout Dirksz was opgesloten. De gevangene gaf zich in den gebede met lichaam en ziel aan God over, vast geloovende, dat Hij hem niet zou begeben of verlaten.

Het gedruisch, dat de cipier maakte door het openen van de zware deur, stoorde hem.

„Volg mij," sprak deze, „de beslissende ure is gekomen."

Dirksz volgde hem blijmoedig, terwijl hij in stilte bad om geloof en kracht. De vierschaar was gezeten en de beschuldigde werd voor de met een groen kleed bedekte tafel geplaatst.

De voorzitter wierp een onheilspellenden blik op hem.

„Open dat pak,” beval hij aan een naast hem zittenden monnik. Arnout Dirksz wist, wat het bevatte, en een siddering overviel hem.

Tot aller verbazing kwamen er geen gouden of zilveren kleinoodiën te voorschijn, maar wel ettelijke exemplaren van het Woord Gods, gereformeerde geschriften en brieven aan de gemeenten onder het kruis in Vlaanderen.

De rechters zagen elkander verrast aan. Een kreet van verontwaardiging ontsnapte aan hun mond.

„Gij zijt grooter booswicht dan wij dachten,” zeide een hunner bits, die met afschuw de papieren beschouwde. „Het is duidelijk bewezen, dat gij een gevaarlijken ketter zijt, die de zielen van onze heilige Moederkerk afvallig tracht te maken. Uw vonnis is daardoor geveld.”

De gevangene ontroerde niet.

„Ik behoor werkelijk,” antwoordde hij, „tot dat verachte en vervolgte volk, dat door u met den naam van kettters wordt bestempeld. Hoewel ik onschuldig ben aan den misdaad, waarvan gij mij beticht, wist ik wel, dat ik niet gemakkelijk los gelaten zou worden, daar de geschriften, die ik bij mij droeg, aan het licht zouden brengen, dat ik door Gods genade een belijder ben van de zuivere leer des evangelies.

„De Heere zal mij echter in deze ure niet verlaten, want Hij heeft beloofd, dat Hij den zijnen kracht wil geven om standvastig te blijven en zijn Naam te belijden.

„Twee jaren geleden heeft de Heere mij uit de duisternis der zonde getrokken en gebracht tot zijn wonderbaar licht. De blijde boodschap, dat er behoudenis is voor iederen zondaar, die met oprechte belijdenis van zonde en schuld tot Hem vlucht, heb ik overal gebracht. Daar ik den argwaan van het gerecht kende, heb ik voor een tijd Vlaanderen verlaten, om de hitte der vervolging te ontgaan en in Oost-Friesland den Heiland verder in zwakheid gediend en over Hem gesproken. Enkele maanden geleden werd de begeerte in mij levendig mijne broeders in den geloove nog eenmaal te bezoeken en de Heere heeft mij in zijne genade verleend, dat ik met vrijmoedigheid mocht getuigen van den eenigen Naam, die onder den hemel den menschen gegeven is, door welken wij alleen kunnen zalig worden. Te Monnikereë werd ik, zooals u bekend is, op de beschuldiging van eenen monnik gevangen genomen, hoewel ik aan dien kerkroef geheel onschuldig ben.

„Wilt gij mij evenwel veroordeelen om mijne belijdenis der waarheid, ontdaan van alle menschelijke leerstellingen en fabelen, zoo herinner ik u: wie een van Gods kinderen aanraakt, die raakt Gods oogappel aan.”

Een boosaardige glimlach speelde om de lippen van den voorzitter.

„Geloof gij, dat er eene heilige kerk is?” vroeg hij op strengen toon.

„Ik geloof eene heilige, algemeene, christelijke kerk,” sprak Dirksz, „dat is eene vergadering der ware geloovigen.
Arn. Dirksz.

gen, die al hun zaligheid alleen van Jezus Christus verwachten en gewasschen zijn door zijn bloed, geheiligd en verzegeld door den Heiligen Geest. Deze kerk is gebouwd op het fundament der Apostelen en Profeten, waarvan Christus de uiterste hoeksteen is. Zij beroept zich nergens anders op dan op Gods woord”

„Waar is uw kerk te vinden?” vroeg een der rechters spottend.

„Zij is verspreid en verstrooid over de geheele wereld,” antwoordde de gevangene vrijmoedig, „maar nochtans met hart en ziel in een zelfden Geest vereenigd, door de kracht des geloofs. Deze kerk wordt van God bewaard en staande gehouden tegen al hare vijanden en al schijnt zij soms te niet gedaan, toch weten wij, dat Hij haar als in schuilhoeken bewaart.”

„Wie is het Hoofd der kerk?”

„Onze Heere Jezus Christus, want God de Vader heeft Hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen. Hij is het fundament, daar in zijn bloed de gemeente is gegrond.”

Er heerschte eene groote ontsteltenis in de zaal.

„Ontkent gij dan het oppergezag van den Paus?” vervolgde een der monniken streng.

„Ja, wijl Christus alleen het eenige Hoofd is en blijft. Hij heeft geen plaatsbekleeder noodig.”

De verontwaardiging van den voorzitter kende geen grenzen. Grooter bewijs van ketterij kon niet gegeven worden.

„De sleutelen des hemels,” schreeuwde hij, „zijn aan den vorst der Apostelen, aan den Paus, toevertrouwd geworden. De Heilige Vader is de opvolger van Sint Petrus, die door Christus zelven tot Stedehouder van Rome werd aangesteld.”

„Ik ontken,” sprak Arnout Dirksz, „dat de Paus van Rome de opvolger van Petrus is. Hij verkondigt het Woord van God niet, en wie Petrus opvolgen wil, moet hem ook navolgen in de prediking van Gods Woord en in de zorg voor de schapen van onzen Heiland.

„De Paus is slechts het Hoofd der Roomsche kerk, die hij regeert door zijnen dwalenden en leugenachtigen geest. De kudde, hem toevertrouwd, leidt hij niet op den weg, die naar den hemel voert, maar op dien breeden weg, die eindigt in het eeuwige verderf.”

„Bij den heiligen Paulus, indien gij uwe gevloekte dwalingen niet afzweert, zal het vuur u zuiveren!” riep een der geestelijke rechters.

„Ik vrees uw dreigingen niet. Ik weet, dat mijn naam geschreven is in het boek des levens, des Lams en dat ik eenmaal niet gemist zal worden onder die schare, die niemand tellen kan. Deze beproeving moet dienstbaar zijn, om mij toe te bereiden voor die eeuwige heerlijkheid.”

„Door wien wordt den geloovige de toegang tot den hemel verzekerd?” vroeg men verder.

„Door Jezus Christus,” antwoordde de gevangene. „Wij

moeten met onze zonden tot niemand anders komen dan tot Hem, daar Hij in de wereld gekomen is om te zoeken en zalig te maken, wat verloren is. Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

Een wreede trek kwam op het gelaat des rechters.

"Geloofst gij," vroeg hij rood van toorn, "dat er een vagevuur is, waar de zielen na den dood gezuiverd en bekwaam en waardig gemaakt worden om naar de hemelse glorie te gaan, waar niets, dat besmet is, zal binnenkomen?"

Arnout Dirksz trad moedig voorwaarts.

"Ik geloof," sprak hij met vaste en heldere stem, "dat het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, alleen reinigt van alle zonden. Er staat geschreven: „Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is"

"Genoeg," viel de monnik hem in de rede. „Indien gij in uwe godslasterlijke dwalingen blijft volharden, treft u de straf, door onzen rechtmatigen Heer en Koning voor de wederspanningen bepaald."

"Ik belijd Christus, mijnen Heere en Heiland," klonk het terug, „die gestorven is ook voor mijne zonden. Wil Hij, dat ik mijne belijdenis met mijn bloed bezegel, dan zal Hij mij ook kracht geven om getrouw te blijven, trots alles, wat gij doen kunt en ik leg mijn leven gewillig neder in zijne hand, Hij zal het wel met mij maken."

De rechter fronste toornig de wenkbrauwen.

"Bedenk, wat gij doet," ging hij voort. „De armen der kerk zijn nog altijd geopend om de boetvaardigen met liefde op te nemen. Thans kunt gij nog berouw toonen en boete doen voor een leven, in dwaling en ellende doorgebracht. Eer en rijkdom zullen uw deel zijn, zoo gij ons gehoorzamen wilt, want nog kunt gij vergiffenis uwer zonden ontvangen, door uwe ketterijen af te zweren. Maar zoo gij aarzelt, zal uwe toekomst zich verliezen in eeuwige duisternis; doe derhalve de goede keuze, vóór het voor altijd te laat zal zijn."

Een oogenblik was het plechtig stil. De gevangene bleef doof voor de bedreigingen der priesters en bad tot God, dat Hij hem de genade mocht verleenen om te volharden en den Heere Christus niet te verloochenen.

Hij blikte zijne onbarmhartige rechters onbeschroomd in het gelaat en antwoordde: „In den schoot der alleenzaligmakende kerk behoef ik niet terug te keeren, want daar ben ik reeds in, en niemand, zegt de Heere, zal mijne schapen uit mijne hand rukken. Indien ik dwaal, dient gij mij te overtuigen, maar met de woorden der Heilige Schrift. Dit kunt gij evenwel niet, derhalve wensch ik mijnen Heiland getrouw te blijven. Hij zal mij niet verlaten."

"Gij hebt den duivel," bulderde een der priesters. „Naar de gevangenis, naar den brandstapel met u! Wij zullen u ten vure doemen en met uwe zaak is het onherroepelijk gedaan."

"Nee," zeide Dirksz op blijmoedigen toon. „Gods be-

loften zijn mij borg voor het instandhouden van zijn eigen werk. De waarheid blijft leven, al brengt gij ook al hare dienaren ter dood. Eens zal de Heere zijne zaak heerlijk doen triomfeeren, dan zal Hij zijne vijanden zetten ten voetbank zijner voeten. De zegepraal is aan onzen God, die alle macht heeft in den hemel en op de aarde."

"Vaar ten verderve," riepen de dienaren der inquisitie als om strijd, verbitterd over de standvastigheid van den veroordeelde, die geen vrees scheen te kennen. Wij geven u over aan de macht der duisternis."

"En ik," gaf de gevangene getroost ten antwoord, "beveel mij met lichaam en ziel in de handen mijns Gods. Dit weet ik, dat de Heere met mij is. Hij zal mij geleiden tot den dood toe, want Hij spreekt tot mijne ziel: „Ik heb u lief gehad met eene eeuwige liefde; vrees niet, Ik ben uw heil."

Een hevige vuistslag, hem door een der soldaten toegediend, belette hem voort te gaan.

De veroordeelde keerde zich om en sprak zachtmoedig: „De Heere rekene u deze zonde niet toe. Ik zal voor u bidden, dat Hij u genadig moge zijn."

"Voer hem weg," gebod de voorzitter, woedend over zooveel tegenstand.

De standvastige belijder werd naar den kerker teruggevoerd en verdroeg geduldig de beledigingen, hem door zijne bewakers aangedaan.

"O Heere," bad hij, „kom uwen armen dienaar te hulp en

verlaat hem niet, opdat hij een van de uwen en een der minsten van uwe gemeente blijven moge.

"Ik heb U lief, Heere, Gij weet het en ik zoek uwe eere te verbreiden; geleid mij, waar Gij mij hebben wilt, al ware het ook in den dood. Sterk mij, mijn God en geef mij standvastigheid, opdat ik niet dwale. Uw wil geschiede en niet de mijne!"

VIJFDE HOOFDSTUK.

De getrouwe getuige.

Arnout Dirksz, de gevangene om het Woord Gods en om de getuigenis van Jezus Christus, zat eenzaam in zijn duister kerker. De Heere was evenwel met hem en in ruime mate ondervond hij de vertroosting des Heiligen Geestes. Door de hulpe zijns Gods bewaarde hij zijn schat tot het einde en bleef hij kloek en welgemoed. Nu en dan zong hij zelfs een lied en dacht daarbij aan Paulus en Silas, die om des geloofswille ook eenmaal in de gevangenis zaten en nochtans den Heere lofliederen zongen.

Veel ging er om in zijn hart gedurende deze uren van beproeving, want de vijanden lieten hem niet met rust. Op zekeren dag vernam hij het steeds naderende geluid van voetstappen. De grendels van de zware deur werden weggeschoven en tot zijne niet geringe teleurstelling zag hij vier monniken

binnentreden, die al hun welsprekendheid aanwendden om het geloof van den veroordeelde te schudden en te schokken. Zij beloofden hem goud en eer, zoo hij zijn gevoelens verzaakte en den Heiland verloochende, maar de schoonste aanbiedingen konden Dirksz het geloof niet rooven, noch hem zijne rust en blijdschap ontnemen.

„Ik heb,” zeide hij ernstig, „alle dingen schade leeren achten om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijnen Heere.”

„Ontkent gij, dat er een vagevuur is?” vroeg een van Rome's dienaren.

„Ik geloof, dat Jezus Christus door zijn bloed de vergeving onzer zonden heeft verworven en dat er na den dood slechts twee wegen zijn, of tot het eeuwig verderf, of tot het eeuwige leven.”

„Loochent gij ook,” vroeg een andere monnik bits, „dat men den priester zijne zonden moet biechten, om vergeving van hem te ontvangen?”

„Ja, omdat dit strijdig is met Gods Woord, waarin ons geleerd wordt, dat wij God alleen onze zonden moeten belijden, zooals David toont: Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan, dat kwaad is in uwe oogen. Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijne overtredingen doen voor den Heere en Gij vergaift de ongerechtigheid mijner zonden. Dat is alleen de ware biecht.”

„Kunnen dan de boetedoeningen de zonden niet uitwissen?”

„Neen,” sprak de gevangene, „want er is geen andere voldoening dan van Christus Jezus, die al onze zonden op zich genomen heeft. Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben eenen voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige en het bloed . . .”

„Gruwelijke ketterij,” snauwde een der geestelijken. „Geven de goede werken ons dan geen recht op de hemelsche gelukzaligheid?”

„Ik herhaal nog eens,” hernam Dirksz op vasten toon, „dat Christus alleen onze volkomene voldoening is. Ook onze beste werken zijn voor God niet anders dan een wegwerpelijk kleed. Uit genade zijt gij zalig geworden, zegt de Schrift, door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave. Niet uit de werken, opdat niemand roeme. Wanneer wij ook alles volbrachten, wat ons bevolen is, zoo zijn wij nog onnutte dienstknechten, daar wij maar gedaan hebben, hetgeen wij schuldig waren te doen.”

„Geloof gij dan ook niet, dat men de heiligen dienen en aanbidden moet, opdat zij onze voorsprekers bij God zullen zijn?”

„De heiligen zijn alleen door Christus behouden geworden en omdat zij zelve gezondigd hebben, kunnen zij nimmer Middelaars zijn. De zaligheid is alleen in Jezus Christus. Wie de heiligen wenscht te eeren, doet wel ze na te volgen in hun godzaligen wandel.

„Christus zegt: „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, Ik zal u rust geven. Hij zegt niet

gaat tot de heiligen, maar wel: „Al wat gij den Vader zult bidden in mijnen naam, dat zal Hij u geven. Daarom roepen wij God aan, door Christus, onzen eenigen Middelaar, verzekerd zijnde, dat Hij ons altijd hoort.”

De vijanden waren woedend, daar Dirksz al hun dwaze redeneeringen grondig weerlegde.

„Gij hebt den duivel,” riep een hunner, „anders zoudt gij den Bijbel zoo goed niet kennen.”

„Vloek de nje leere”, klonk het uit den mond van een ouden monnik, „en gij zijt vrij.”

„Door al wat gij aanvoert”, zeide de gevangene standvastig, „word ik niet in mijn geloof geschokt, want ik weet, dat dit op den eeuwigen Rotssteen is gegrondvest. Ik wil liever sterven en bij Christus zijn, dan door zondige verloochening van den Verlosser mijn aardsch bestaan te verlegen, maar het eeuwige leven te verliezen.”

„Zoo gij niet hetroept, zullen wij u den gruwelijksten dood doen sterven,” schreeuwde een andere stem.

Arnout Dirksz wankelde niet.

„Christus,” zeide hij, „heeft ons het lijden en de vervolging om des Woords wil door eene wereld, die ons haat en die den Heere blijft smaden en vervolgen in de zijnen, voorspeld: In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed: Ik heb de wereld overwonnen.

„De weg, die ons tot het genot der grootste zaligheid voert, is ingewijd door 's Heilands bloed. Hij droeg ons kruis en

drank den lijdensbeker onzer zonden en heeft den dood en vloek in al hun bitterheid gesmaakt.

„En voorts is het lijden dezès tegenwoordigen tijds niet te waardeeren bij de zaligheid, die ons zal geopenbaard worden. In den hemel is ons leven met Christus verborgen bij God. Daar zullen wij de kroon der overwinning ontvangen, die Hij ons zelf heeft bereid en Hem verheerlijken, die ons naar zijn vrijmachtig welbehagen, tot zijne dienst-knechten heeft aangenomen en ons met koorden eener eeuwige liefde heeft getrokken uit de duisternis der zonde en gebracht tot zijn wonderbaar licht.”

„Wij zullen u voor altijd den mond snoeren,” schreeuwden de monniken, woedend over de standvastigheid van den getrouwen getuige.

„Doe met mij, wat gij wilt. Ik heb mij zelven overgegeven aan Hem, die voor mij gestorven is, opdat ik door zijne genade behouden mocht worden. Zijne liefde is met mij en dierbaarder is mij die liefde, dan al wat de wereld mij kan aanbieden.”

„Is dit uw laatste besluit?” vroeg een der handlangers van het Officie met een bespiedenden blik. „Hebt gij dan vast besloten naar lichaam en ziel ten verdere te varen en voor eeuwig van de zaligheid afgesneden te worden?”

„Spreek zoo niet,” zeide de gevangene. „Gij zelf zijt zonder hoop en zonder God en daarom onuitsprekelijk ellendig. Gij heult met den verdere uwer zielen. Doch de Heere is een ijverig God en een wreker zijner geschonden eere. Hij

laat het kwade niet ongestraft. De ure komt, dat Hij, die u thans nog tot Zich wil trekken, als Rechter zal verschijnen op de wolken des hemels. Dan zult gij uwen opstand te laat beklagen in die plaats des afgrijzens, waar weening is en knersing der tanden. Bedenkt nog in dezen dag, wat tot uwen eeuwigen vrede dient, eer het te laat is en een gewis verderf u overvalt.”

Ziedend van toorn en met een vloek op de lippen verlieten de monniken hem. De gevangene wierp zich echter op de knieën en stortte zijn gemoed uit in een vurig gebed, waarin hij den Heere zijnen ootmoedigen dank betuigde voor de genade, aan hem geschonken.

Nog tweemaal werd Dirksz voor de rechtbank der inquisitie gebracht en getuigde hij met vrijmoedigheid van de onwankelbare hope, die in hem was. Hij werd hierop veroordeeld om „metten vuirre” gestraft te worden. Dit vreeselijk vonnis deed hem niet ontstellen. De Heere woonde met zijnen Geest in des martelaars hart en nu was hem alles wel. Hij rekende zich gelukkig, dat hij nu reeds den somberen kerker verwisselen mocht met het huis des Vaders en sprak: „Dood! waar is uw prikkel? hel! waar is uwe overwinning? Al ga ik door een dal der schaduwen des doods, ik zal niet vreezen, want Gij zijt met mij en uw stok en uw staf, die vertroosten mij. Gij zult mij leiden door uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen!”

Arnout Dirksz zag thans met reikhalzend verlangen de stonde tegemoet, waarin hij de eeuwige heerlijkheid zou in-

gaan. Den 22sten Maart werd hij uitgeleid om zijn vonnis te ondergaan.

„Ik ben gereed om te worden opgeofferd,” sprak hij blijmoedig. „Ik heb den goeden strijd gestreden, den loop voleindigd en het geloof behouden. Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid.”

Bij den mutsaard gekomen, knielde hij neder, bad om sterkte en kracht en beklom toen de houtmijt, waar de beul hem in ontvangst nam. Zijn gelaat straalde van hooger glans en juichend riep hij: „In God is mijn heil en mijne eer; de rotssteen mijner sterkte, mijne toevlucht is in God.”

Het vuur werd ontstoken en wolken rook stegen kronkelend naar boven. De moordende vlammen grepen om zich heen en dreigden den martelaar met een wreeden dood. Arnout Dirksz roemde evenwel in de genade, die de Heere hem had bewezen. Het volk, dat zich rondom den brandstapel verdrong, luisterde eerbiedig toe. Nog eenmaal werd zijne stem gehoord.

„Mijn Heere en Heiland,” riep hij luid, „ontvang mijnen geest.”

De strijd was gestreden en de discipel des Heeren mocht thans den Heiland aanschouwen in die plaats, waar geen dood meer heerscht en God zelf zijnen getrouwen de tranen van de oogen wischt!

TRAKTAATJES OP DEN MUUR.

Een Duitsch colporteur bezocht in 1852 een afgelegen dorp en verzocht in zeker huis nachtverblijf. De bewoner weigerde hem dit; doch de colporteur kon niet nalaten bij zijn vertrek den man eenige traktaatjes te overhandigen, in de hoop, dat God ze mocht zegenen aan zijn harte.

Eenige jaren later kwam de colporteur in dat dorp terug en begaf zich naar hetzelfde huis, waar hij den man met lezen in den Bijbel bezig vond. Ook zag hij, dat een gedeelte van den muur met traktaatjes beplakt was. Hij vroeg naar de reden daarvan.

„Eenige jaren geleden,” zeide de man, „was hier een colporteur met boeken en traktaatjes en liet er hier eenige liggen, maar ik”

Hier zweeg hij en scheen niet meer te durven zeggen. De colporteur vroeg, of hij ze toen gelezen had.

„Neen,” zeide hij, „want destijds hield ik den inhoud daarvan voor zotheid, en ik plakte ze daarom op den muur.”

„En gelooft gij nu, wat er in staat?” vroeg de ander.

„Ja,” was het antwoord. „Zoo dikwijls ik den muur naderde om in den spiegel te zien, kon ik niet nalaten ze te lezen. Evenzoo was het met mijne vrouw en kinderen. Wij hebben allen onze zondigheid leeren inzien, zijn aan het bidden geraakt en hebben eindelijk vrede gevonden met God, door Jezus Christus. O, hoe gaarne zou ik den man, die ze mij gaf, eens wederzien!”

„Waartoe zou u dat baten?” vroeg de colporteur.

„Ik zou eenige van die goede boeken koopen, die ik nu van mijne bureu geleend heb, maar zelf niet in bezit kon bekomen.”

Nu maakte de colporteur zich als den vroegeren bezoeker bekend, werd met groote vreugde begroet, moest den nacht overblijven, verkocht den volgenden morgen vele zijner boeken en vond het woord bevestigd:

„Werp uw brood uit op het water en gij zult het vinden na vele dagen.”

